

ÇİN-İRAN-RUSYA ÜÇGENİNDE YENİ BİR DÜNYA KURULUYOR

20.03.2017

AB Haber (19 Mart 2017)

Amerikalıların dünyanın tek hükümdarı olarak tahttan indirilmeyi sakince kabul edeceğini varsaymak saflık olur.

James O'Neill

Seçim kampanyası boyunca ABD dış politikasında bir değişime işaret eden açıklamalar yapan Donald Trump rejim değişikliği girişimlerine son verme, terör örgütü IŞİDe karşı etkili bir mücadele ve Rusya ile daha iyi ilişkiler kurma sözü verdi.

Güzel sözler fakat söylenene değil yapılabilecek bakmak gerek.

ABDnin politikası, en azından İkinci Dünya Savaşının sona ermesinden bu yana temelde değişmeden devam etti. Ana jeopolitik amaç, dünyanın tek süper gücü olarak ABDnin bu konumunu koruması oldu. Bu konum, en azından son on yıl için geçerli değil ancak ABD başkalarını böyle olduğuna inandırma umuduyla hala tek süper güçmüş gibi hareket etmekten geri durmuyor.

Tek kutuplu düzene karşı meydan okumalar tolere edilmez. Ülkeler Amerikan taleplerine uygunluk derecelerine göre göze girer veya gözden düşerler. Bu durum İran örneğinde çok açık bir şekilde gösterildi.

İranın Batı tarzı bir demokrasi denemesi Muhammed Musaddıkın laik görünümülü hükümeti döneminde oldu. Musaddık 1952 yılında Anglo-Amerikan (şimdi BP) petrol şirketini kamulaştırarak ülkenin kaynaklarından İran halkının faydalanmasını istedi.

Bu kamulaştırma Amerikalılar ve 1913ten beri İranın petrol kaynaklarını elinde bulunduran İngilizler için kabul edilemezdi. MI6 ve CIA tarafından düzenlenen bir darbe ile Musaddık hükümeti devrildi ve Pehlevi hanedanının acımasız rejimi yeniden kuruldu. Amerika ve İngilterenin dünyaya demokrasi getirme misyonu ile ilgili batı propagandasına rağmen İranda demokrasinin yok olması önemli değildi.

İranın şu anda Rusya ve Çinde iki çok güçlü arkadaşı var. İkisi de çeşitli nedenlerden dolayı İranı dünyanın en büyük altyapı projesi olan Bir Kuşak, Bir yolun (BKBY) önemli bir bileşeni olarak görüyor. Her iki ülke de İslami radikalizmin kendileri için oluşturduğu tehlikelerinin oldukça farkında ve Orta Doğuyu saran büyük ölçüde Sünni karakterli şiddet karşısında İranı, Batı propagandasının aksine, bir dengeleyici olarak görüyor.

ABD Savunma Bakanı James Mattis, kısa ömürlü Ulusal Güvenlik Danışmanı Michael Flynn ve Trumpın kendisi de İranı terörizmin en büyük sponsoru olarak suçlamaya devam ediyor. Amerikan

karşı-stratejisinin temel hedefi, giderek daha da güçlenen Rusya-Çin ilişkilerini İran üzerinden bozmak.

Trumpın Rusya ile ilişkileri geliştirme söylemi, muhtemelen ABD-Rusya uzlaşmasını Çine karşı gerekli bir hamle olarak gören Henry Kissingerden aldığı tavsiyeyi yansıtıyor. Rusyaya Avrupa sınırlarında, özellikle Ukraynada verilecek tavizler karşılığında Rusyadan İranla olan ilişkisini feda etmesi bekleniyor.

Rusya Devlet Başkanı Putin bu tür hamlelere kanmak için oldukça fazla akıllı. Batı medyası o tarihte büyük oranda göz ardı etse de Putin, on yıl önce Şubat 2007de Münih Güvenlik Konferansında yaptığı konuşmada çok farklı bir dünya düzeninden söz etti.

Putin, tek kutuplu dünyanın zararlı doğasına atıfta bulundu. Böyle bir sistem nihayetinde kendisini yok eder. Putin, tek kutuplu modelin kabul edilemez olmasının yanısıra, günümüz dünyasında imkansız olduğunu söyledi. Modelin kendisi kusurludur çünkü temelinde modern uygarlık için ahlaki esaslar mevcut değil. (* Bugün uluslararası ilişkilerde, neredeyse tamamen kontrolsüz aşırı güç -askeri güç- kullanımına tanıklık ediyoruz, bu da dünyayı kalıcı çatışmalar uçurumuna atıyor. (* Uluslararası hukukun temel ilkelerine dönük büyük bir küçümseme görüyoruz. (* Bir devlet, ABD, ulusal sınırlarını her açıdan aştı. Bu durum, diğer ülkelere karşı ekonomi, politika, kültür ve eğitim alanlarındaki dayatmalarında görülebilir. Peki bu kimin hoşuna gider?

Putinin ileri görüşlü yorumlarına karşı batılı kulaklar sağırdı. O zaman dinleyip ve önemsemiş olsalardı, Rus Dışişleri Bakanı Sergey Lavrovun on yıl sonra Şubat 2017de aynı konferansta söyledikleri şok yaratmazdı.

Lavrov, Rus hükümetinin öngördüğü Batı sonrası düzen için çağrıda bulundu. Lavrovun konuşması Rusyanın, Boris Yeltsinin felaket dolu 90lar boyunca izlediği Batı yanlısı rotaya geri dönmekle ilgilenmediğini doğruladı. Aslında Batıya, Çini çevrelemek için Rusyayı kullanabileceklerini ya da yeni çok kutuplu dünyanın diğer iki büyük kutbu Rusya ve Çin ilişkilerini bozmayı düşünüyorlarsa yeterince dikkatli dinlemediklerini söylüyordu.

Aynı durum Rusya ile İranın arasını açmaya yönelik batıdaki umutlar için de geçerli.

Putinin ancak bir delinin rüyasında olur dediği Rusyanın NATO ülkelerine ya da başka bir ülkeye saldırmanın ötesinde Rusyanın daha büyük öncelikleri var. Bu önceliklere, Suriye hükümetinin talebi üzerine Suriyeye müdahalesinde olduğu gibi, dostlarına destek olmak ve onların egemenlik hakları korumak dahil.

Bu yeni yönelimin bir diğer göstergesi de İranla geliştirilen ticaret, iletişim ve savunma ilişkileri. İrana S-300 füze savunma sistemi sağlandı ve İran hava kuvvetlerinin Sukhoi 35 uçaklarıyla güçlendirilmesi gündemde. Rus kuvvetlerinin İrandaki Hamdan hava üssüne geri dönüşü de tartışılıyor.

Daha da önemlisi, Rusya, Cumhurbaşkanı Şi Cinpingin dünyanın jeopolitik yapısını dönüştürme potansiyeline sahip, Avrasyada barış içinde kalkınma için dile getirdiği kazan-kazan stratejisinde Çin ile birleşiyor. İronik bir şekilde, bu büyük vizyonu ilk kez 1904 yılında İngiliz Sir Halford Mackinder dile getirdi ancak Mackinderin vizyonunu uygulamaya koyanlar Şangay İşbirliği Örgütü ve müttefik ekonomik yapılardan ortaklarıyla birlikte Çinliler oldu.

Amerikalıların dünyanın tek hükümdarı olarak tahttan indirilmeyi sakince kabul edeceğini

varsaymak saflık olur. Kuşkusuz, Andrew Korybkonun tanımıyla melez savaşlara girecekler ve BKBY ya da diğer ilgili gelişmelerin kilit bir bileşeni olmasını sağlayan nedenlerden ötürü İranın birincil hedef olması beklenebilir.

şİÖnün kurduğu Bölgesel Terörle Mücadele Yapılanması ile halihazırda bir karşı stratejisi var. Bu yapılanma, ABDnin melez savaş stratejileri olarak terörizm, renkli devrimler ile ekonomik savaş yoluyla rejim değişikliği yapma tehditlerine karşı koymak için tasarlanmış hızlı bir reaksiyon gücü.

BRICS, şİÖ ve BKBY gelişmeleriyle birlikte hali hazırda iyice ilerlemiş olan uluslararası ticarete ABD dolarının ana para birimi olmaktan adım adım çıkarılması, askeri stratejileri tamamlayacak savunma mekanizmaları da beraberinde getirecektir. Çin-İran-Rusya üçgeni etrafında yaratılan dünya, Anglo-Amerikan dünya düzeninin normali olan sürekli savaştan çok farklı bir olasılık sunuyor. Dünyanın geleceği bunun başarısına bağlı.

Kaynak/Source: